

PROJEKT
HERITAGE LIVE
i razvoj studija arhivistike na diplomskoj i doktorskoj razini

Međunarodni projekt *HERITAGE Live – živa, oživljena i doživljena kulturna baština* (br. SI-HR-1-1-008) odvijao se u okviru IPA operativnog programa prekogranične suradnje Slovenija – Hrvatska 2007. – 2013. Sam je projekt trajao u periodu od rujna 2009. do ožujka 2012. godine. Glavni su ciljevi Projekta bili ojačati i razviti znanja i kapacitete za očuvanje, revitalizaciju i prezentaciju kulturne baštine. Cilj je, također, bio i razviti sinergijske efekte zajedničke promidžbe kulturne baštine svojstvene objema partnerskim zemljama. Projektom je, nadalje, bilo predviđeno ojačati interkulturalnu razmjenu i mobilnost stručnjaka, umjetnika i prekograničnu suradnju. Naposljetku, cilj je bio podržati uključivanje kulturne baštine među vrijednosti kojima se razvija prekogranično područje.

U Projektu je sudjelovalo jedanaest partnerskih institucija – šest iz Slovenije i pet iz Hrvatske. Vodeći partner bio je Fakulteta za humanistične studije Univerze na Primorskem. Ostali slovenski partneri bili su Znanstveno-raziskovalno središće Koper Univerze na Primorskem, zatim Općine Koper, Piran i Izola te Arhivsko društvo Slovenije. S hrvatske strane u Projekt su bili uključeni Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu – Odsjek za informacijske znanosti (danas Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti), Općine Umag, Buje i Lanišće te Hrvatsko arhivističko društvo.

U ovom radu težište će biti na aktivnostima projektnog radnog paketa u koje su izravno bile uključene visokoškolske znanstveno-istraživačke institucije – Fakulteta za humanistične studije Univerze na Primorskem i Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, uz pomoć Znanstveno-raziskovalnog središća Univerze na Primorskem. Cilj radnog paketa *Oživljavanje kulturne baštine uz pomoć informacijskih alata* bio je višestruki – oblikovanje zajedničkog (združenog, međunarodnog) studijskog programa 3. stupnja (poslijediplomski doktorski studij) te formiranje modula Upravljanje baštinom uz pomoć informacijskih alata 2. stupnja (diplomski studij) na Fakulteti za humanistične studije.

Projektne aktivnosti u tom radnom paketu odvijale su se intenzivno. Komunikacija, najčešće elektroničkim putem, bila je redovita, a početni prijedlozi obaju studija uobličeni su na jednom od redovno organiziranih sastanaka. S obzirom da su u slučaju obaju studija ciljane grupacija stručnjaka bili arhivisti, početni prijedlozi izneseni su pred stručnjake tog područja radi rasprave na posebno organiziranoj dvodnevnoj »Hrvatsko-slovenskoj arhivskoj konferenciji u okviru projekta HERITAGE LIVE«, koja se odvijala u Mariji Bistrici. Zaključci i preporuke stručnjaka s te konferencije o koncepciji i sadržajima uvaženi su te su u najvećoj mogućoj mjeri ugrađeni u prijedloge programa. Konačni prijedlozi planova i programa 2. i 3. stupnja finalizirani su na zajedničkom sastanku radne grupe u Mokricama.

Ipak, nije se sve odvijalo tako jednostavno kako bi se to moglo zaključiti iz ovog izvještaja. Tijekom rada i istraživanja nailazili smo na mnoge prepreke, a većina njih

bila je administrativne prirode. U Hrvatskoj se do tog Projekta nekoliko puta na raznim fakultetima pokušavalo organizirati združene studije, ali bezuspješno. Ranija iskustva kolegica i kolega tih fakulteta donekle su pomogla u svladavanju nekih prepreka, međutim, najveća prepreka ipak je bila formalno-pravne prirode. Naime, združeni doktorski studij predviđa da se studentima koji ga završe izda doktorska diploma s potpisima rektora svih sveučilišta (u našem slučaju dvaju) na kojima se studij odvijao. No, u vremenu pripreme i finalizacije prijedloga programa dokorskog studija te u trenutku kad ga je bilo potrebno uputiti u postupak akreditacije, u Hrvatskoj je još uvijek bilo propisano da doktorsku diplomu potpisuje rektor (u jednini, op. a.), pa nije postojala formalno-pravna mogućnost predvidjeti potpise dvojice rektora. Tijelima iz EU-a nadležnima za praćenje, provjeru i odobrenje sredstava na temelju postignutih rezultata pisano smo se očitovali o ovom problemu i zatražili da se kao rezultat prihvati akreditacija dokorskog studija samo od strane slovenskog partnera Fakultete za humanistične studije Univerze na Primorskem, što su oni i prihvatili. Dakle, Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu je, u sklopu zajedničkih aktivnosti u okviru projektnog radnog paketa, pomogao svojim znanjima i iskustvima u organizaciji i redovnom izvođenju vlastitog poslijediplomskog dokorskog studija da se na Fakulteti za humanistične studije razvije program 3. stupnja i uputi u postupak akreditacije u Sloveniji. Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, u okviru potpisanog sporazuma o suradnji s Fakultetom za humanistične studije, izrazio je spremnost prihvatiti studente tog budućeg akreditiranog dokorskog studija da, u okviru međunarodne razmjene studenata, slušaju predmet(e) koji(e) odaberu na nekom od poslijediplomskih dokorskih studija na Filozofskom fakultetu, pretpostavljeno ciljano onom koji se izvodi na Odsjeku za informacijske i komunikacijske znanosti. Razmjena studenata, pogotovo na diplomskoj (2. stupanj), ali i na doktorskoj (3. stupanj) razini, redovna je aktivnost koja se odvija na Filozofskom fakultetu.

Naziv je programa dokorskog studija koji je Fakulteta za humanistične studije Univerze na Primorskem uputila u akreditacijski postupak »Upravljanje kulturnih virov in arhivov« (Cultural Resources and Archives Management). Doktorski studij predviđa prikupljanje minimalno 180 ECTS bodova pri čemu je naglasak stavljen manje na predavanjima, a više na istraživanjima. Predmeti koji su predviđeni planom i programom (obavezni i izborni) jesu: Znanstvene metode obrade arhivskoga gradiva, Materijalno očuvanje arhivskoga gradiva, Arhivi i pravna zaštita, Suvremena arhivistika, Kulturni izvori i održivi razvoj, Upravljanje kulturnom baštinom, Konzervatorstvo arhitektonske baštine, Komparativna pravna zaštita kulturne baštine, Analiza i prezentacija kulturne baštine uz pomoć GIS i 3D tehnika, Digitalizacija kulturne baštine, Upravljanje informacijama i znanjem, Očuvanje autentičnosti elektroničkih dokumenata, Projektni menadžment u arhivistici, Informacijske potrebe korisnika, Indeksiranje u području kulturne baštine i arhivistike, Oblikovanje projekata u području humanističkih znanosti.

S formiranjem prijedloga programa za 2. stupanj (diplomska razina) bilo je znatno manje problema jer ta aktivnost nije predviđala zajedničku formalnu međunarodnu suradnju dviju ili više visokoškolskih institucija u izvođenju programa. Naprotiv, Projekt je predviđao da Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti Sveučilišta u Zagrebu, na

kojem se dugi niz godina uspješno izvodi preddiplomski i diplomski Studij informacijskih znanosti u okviru kojeg se studenti, između ostaloga, obrazuju u području arhivistike, pomogne prenijeti vlastita znanja i iskustva Fakulteti za humanistične studije. Na temelju odlične projektne suradnje Fakulteta za humanistične studije već je ranije akreditiranom diplomskom studiju povijesti dodao osam predmeta iz područja arhivistike i tako formirao studijski smjer Arhivistika. Riječ je o predmetima: Osnove arhivistike, Osnove pravne sigurnosti i arhivsko gradivo, Zaštita arhivskoga gradiva, Stručna obrada arhivskoga gradiva – praktikum, Vrednovanje i prezentacija arhivskoga gradiva, Upravljanje arhivima u administrativnom poslovanju, Digitalizacija i upravljanje digitalizacijskim projektima, Digitalni arhivi i dugoročno očuvanje e-gradiva. U okviru izvođenja nastave na 2. stupnju također je predviđena suradnja s članovima Odsjeka za informacijske i komunikacijske znanosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Projektne radni paket u koji su bili uključeni stručnjaci Odsjeka za informacijske i komunikacijske znanosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Fakultete za humanistične studije i Znanstveno-raziskovalnog središća Univerze na Primorskom imao je još jedan zadatak. On se odnosio na stvaranje publikacije u svezi s utjecajem moderne informacijsko-komunikacijske tehnologije na upravljanje kulturnom baštinom. Intenzivna suradnja rezultirala je knjigom *HERITAGE Live. Upravljanje baštinom uz pomoć informacijskih alata* u izdanju Univerzitetne Založbe Annales iz Kopra. Knjiga opsega 148 stranica tiskana je u boji te je istovremeno objavljena u hrvatskoj i slovenskoj varijanti u nakladi od 500 primjeraka za svaki jezik. Ona nije na prodaju jer je financirana sredstvima Projekta i besplatno je na raspolaganju onima koje profesionalno zanima obrađeno područje. Knjigu su uredili Hrvoje Stančić i Katharina Zanier, a osim njih, autori su priloga Mislav Cimperšak, Marija Matešić te Aleksander Panjek. *Heritage Live. Upravljanje baštinom uz pomoć informacijskih alata* jest knjiga koja svima zainteresiranim za područje kulturne baštine daje pregled novih tehnologija koje pružaju mogućnosti za inovativne pristupe njezina prikupljanja, digitalizacije, obrade, pohrane, upravljanja, dugoročnog očuvanja i prezentacije. Knjiga se sastoji od devet cjelina. Nakon Predgovora i Uvoda slijede veće cjeline: (I.) Digitalizacija, (II.) Podatkovne baze i hipermedijski katalozi, (III.) Virtualna restauracija i virtualna stvarnost, (IV.) Dizajn i izrada mrežnih mjesta kulturne baštine, (V.) Upravljanje e-dokumentima i e-zapisima, (VI.) Pohrana i dugoročno očuvanje e-gradiva, i (VII.) Mali rječnik englesko-hrvatsko-slovenskoga nazivlja. Knjiga je opremljena mnoštvom grafičkih i drugih primjera te dodatnom literaturom nakon svakog poglavlja unutar svake od devet cjelina kako bi se čitatelje uputilo na citirana i druga povezana važna istraživanja te ukazao put za daljnje samostalno istraživanje obrađenoga područja. Knjiga je ciljano koncipirana tako da predstavlja početnu točku na kojoj stručnjaci koji se bave očuvanjem kulturne baštine mogu pronaći informaciju o aktualnim smjerovima razvoja u upravljanju kulturnom baštinom uz pomoć informacijskih alata, a potom, koristeći sugerirane dodatne izvore, nastaviti s vlastitim istraživanjima onog segmenta koji se njima čini najzanimljivijim.

Može se zaključiti da je iskustvo sudjelovanja u istraživanjima na IPA projektu prekogranične suradnje *HERITAGE Live* te koordinacija tog projekta na razini Filozofskog

fakulteta bilo vrlo dobro, ponekad i vrlo poučno. S obzirom na to da je *HERITAGE Live* bio prvi projekt te vrste na Filozofskom fakultetu, mnogo je energije trebalo iskoristiti za svladavanje administrativnih zahtjeva koje je Projekt postavljao te na usklađivanje pojedinih administrativnih postupaka s pravilima Projekta. Svi uključeni maksimalno su se angažirali i pokazali vrlo visoku želju da se projektne aktivnosti odvijaju u skladu sa svim propisima, premda su neke procedure koje je Projekt predviđao ponekad bile drugačije od onih koje su bile ustaljene na fakultetskoj razini. Prilagodba ponekad nije tekla glatko, ali to je bilo očekivano, pa na kraju Projekta nacionalni kontrolori tijekom provođenja tzv. *on-spot check* kontrole nisu pronašli niti jednu nepravilnost u provođenju Projekta, a svaki šestomjesečni izvještaj bio je pozitivno ocijenjen. To pokazuje visoku razinu profesionalnosti svih angažiranih, kao i mogućnost prilagodbe institucije zahtjevnim pravilima provođenja europskih projekata.

Hrvoje Stančić